

Sygn. akt I ACa 1769/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 lipca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA Barbara Trębska

Sędzia SA Ewa Kaniok

Sędzia SA Robert Obrębski (spr.)

Protokolant st. sekr. sąd. Joanna Baranowska

po rozpoznaniu w dniu 11 lipca 2014 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...)L. I. (...) spółki jawnej z siedzibą w B.

przeciwko K. G. (1), K. G. (2), A. G. i N. Spółdzielni Mieszkaniowej w N.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 24 maja 2013 r.

sygn. akt II C 888/08

1. ***oddala apelację;***

2. ***nie obciąża powódki kosztami postępowania apelacyjnego.***

Sygn. akt IA Ca 1769/13

UZASADNIENIE

Pozwem z 11 grudnia 2008 r., skierowanym przeciwko K. G. (2), A. G., K. G. (1), A. U. i N. Spółdzielni Mieszkaniowej w N., S., I. (...) spółka jawna w B. wniosła o ustalenia nieważności umowy przeniesienia na K. G. (2) przez pozwaną spółdzielnię własności domu jednorodzinnego wraz z użytkowaniem wieczystym działki przy ul. (...) w N. z dnia 6 lutego 2004 r., jak również umowy sprzedaży przez K. G. (2) na rzecz A. U. tej nieruchomości z dnia 7 lutego 2007 r. W ramach żądania ewentualnego, powódka domagała się zasądzenia solidarnie od K. G. (2), A. G., K. G. (1) i N. Spółdzielni Mieszkaniowej kwoty 398411,22 zł z ustawowymi odsetkami w wysokości 82,65 zł dziennie za okres od dnia 28 czerwca 2008 r. do dnia zapłaty w ramach naprawienia szkody z tytułu niemożliwości wyegzekwowania swojej należności w stosunku do K. G. (1) ze względu na przekazania przez dłużnika wraz z małżonką na rzecz małoletniej córki praw do wskazanej nieruchomości oraz dalszego jej zbycia przez K. G. (2), w stosunku do której umowa darowizny spółdzielczego własnościowego prawa do domu jednorodzinnego położonego pod podanym adresem z dnia z dnia 27 października 2003 r., została uznana za bezskuteczną, zaś w toku postępowania zakończonego tym wyrokiem zastosowane zostało zabezpieczenie polegające na zakazie jego zbywania, nie został on jednak uszanowany przez córkę

dłużnika. Żądanie ewentualne zostało oparte zarówno na zarzucie dopuszczenia się przez pozwanych deliktu wobec powódki, jak również na uzyskaniu przez pozwanych nienależnego świadczenia na niekorzyść powódki. Jako podstawa prawna tego roszczenia powoływany był w pozwie tak art. 415 k.c., jak również art. 405 k.c.

Pozwani wnosili o oddalenie powództwa, zaprzeczali bowiem, aby byli zobowiązani do naprawienia szkody dochodzonej pozwem, twierdzili ponadto, że zawierając umowy wskazane w żądaniu głównym, działali zgodnie z literą prawa, wskazywali tym samym, że dokonane czynności nie stanowiły deliktu, nie doprowadziły także do bezpodstawnego wzbogacenia pozwanych na szkodę powódki.

Wyrokiem częściowym z dnia 8 września 2009 r. Sąd Okręgowy oddalił żądania główne o ustalenie, wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 16 września 2010 r. oddalona natomiast została apelacja powódki od powołanego wyroku częściowego.

Po rozpoznaniu sprawy w zakresie dotyczącym żądania ewentualnego, w dalszym postępowaniu w tej sprawie strony podtrzymywały bowiem swoje stanowiska, wyrokiem z dnia 24 maja 2013 r. Sąd Okręgowy oddalił powództwo o zapłatę i odstąpił od obciążenia powódki kosztami procesu poniesionymi przez pozwanych. Na podstawie dokumentów złożonych przez strony, Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 22 września 1997 r. pozwana spółdzielnia przydzieliła na rzecz K. G. (1) dom jednorodzinny przy ul. (...) w N. na zasadach ograniczonego prawa rzeczowego, które zostało objęte księgą KW (...), uchyliła się jednak od tej czynności z powodu błędu, oświadczeniem z dnia 12 stycznia 1999 r. prawo to zostało następnie przydzielone na rzecz A. i K. G. (1). Według ustaleń Sądu Okręgowego, nakazem zapłaty z dnia 5 listopada 1998 r., wydanym w sprawie VIII Ng 1313/98, który stał się prawomocny w dniu 15 kwietnia 1999 r., Sąd Rejonowy w Białymstoku nakazał K. G. (1) prowadzącemu działalność gospodarczą pod firmą (...) (...) z siedzibą w W. zapłacenie na rzecz powódki kwoty 91409,38 zł z odsetkami i kosztami sądowymi. Tytuł wykonawczy, uzyskany przez powódkę w powołanej sprawie, jak ustalił Sąd Okręgowy, był następnie przedmiotem egzekucji prowadzonej przez komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Pruszkowie pod sygn. akt I KM 297/00, która została umorzona z powodu bezskuteczności egzekucji. Sąd Okręgowy ustalił również, że aktem notarialnym z dnia 27 października 2003 r. K. i A. G. darowali na rzecz córki spółdzielcze własnościowe prawo do domu jednorodzinnego przy ul. (...) w N., pozostającego własnością spółdzielni, która przyjęła obdarowaną w poczet członków i pismem z dnia 15 grudnia 2003 r. informowała wskazanego komornika, że nie może odnieść skutku zajęcie tego prawa w toku egzekucji prowadzonej przez powódkę przeciwko K. G. (1). Sąd Okręgowy ustalił, że aktem notarialnym z dnia 6 lutego 2004 r. spółdzielnia przeniosła na małoletnią K. G. (2), reprezentowaną przez oboje rodziców, prawo użytkowania wieczystego działki nr (...) i własność wzniesionego na niej domu przy ul. (...) w N., wskazał, że wymieniona działka była objęta księgą wieczysta KW (...), ustalił również, że przy dokonaniu tej czynności, działający w imieniu pozwanej spółdzielni prezes J. C., zapewniał, że wyodrębniona nieruchomości nie stanowi przedmiotu czynności egzekucyjnych oraz że osoby trzecie nie zgłosiły do niej roszczeń. W dniu 13 grudnia 2004 r., jak ustalił Sąd Okręgowy, powódka wystąpiła przeciwko K. G. (2) z pozwem o uznanie bezskuteczności darowizny z dnia 27 października 2003 r., wskazał, że w trybie zabezpieczenia roszczenia, postanowieniem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 17 czerwca 2005 r., na małoletnią pozwaną został nałożony zakaz zbywania spółdzielczego własnościowego prawa do jednorodzinnego domu przy ul. (...) w N., ustalił także, że wyrokiem z dnia 26 lutego 2007 r. Sąd Okręgowy uwzględnił powództwo ze skargi pauliańskiej oraz że częściowo uwzględniając apelację K. G. (2), wyrokiem z dnia 13 lutego 2008 r., Sąd Apelacyjny ograniczył uznanie bezskuteczności wskazanej umowy tylko do wierzytelności zasądzonej na rzecz powódki od K. G. (1) nakazem zapłaty z dnia 15 listopada 1998 r., wydanym przez Sąd Rejonowy w Białymstoku w sprawie VIII Ng 1313/98, oddalił zaś powództwo w części dotyczącej udziału, który A. G. darowała na rzecz córki na podstawie powołanej umowy. Sąd Okręgowy ustalił także, że aktem notarialnym z dnia 7 lutego 2007 r., Kraina G., reprezentowana przez matkę, która uprzednio uzyskała zgodę sądu rodzinnego na dokonanie tej czynności, zbyła na rzecz A. U. prawo użytkowania wieczystego działki nr (...) wraz z własnością wzniesionego na niej domu jednorodzinnego, objętych księgą wieczystą KW (...). W treści tej umowy, jak ustalił Sąd Okręgowy, sprzedająca podała, że działka nie jest obciążona ograniczonymi prawami rzeczowymi, nie została też zajęta w postępowaniu egzekucyjnym. Według ustaleń Sądu Okręgowego, pismem z dnia 21 listopada 2008 r. powódka wezwała pozwanych do sprostowania aktów notarialnych z 6 lutego 2004 r. i 7 lutego 2007 r. przez doprowadzenie ich treści do stanu

zgodnego z wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie dnia 26 lutego 2007 r., ewentualnie do zapłacenia na rzecz powódki kwoty 398411,22 zł wraz z odsetkami tytułem naprawienia szkody wyrządzonej wskutek bezprawnego ich zawarcia, w wyniku czego powódka utraciła możliwość uzyskania zaspokojenia swoich roszczeń wobec K. G. (1) z głównego składnika majątku dłużnika, który został wprowadzony w sposób sprzeczny prawem. Ponadto Sąd Okręgowy ustalił, że prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Pruszkowie z dnia 11 marca 2011 r., utrzymanym w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 26 października 2006 r., A. G. została uniewinniona od zarzutu popełnienia przestępstwa naruszenia zakazu zbywania spółdzielczego własnościowego prawa do domu jednorodzinnego przy ul. (...) w N., ustanowionego w trybie zabezpieczenia powództwa z art. 527 k.c., uniewinniony także został prezes pozwanej spółdzielni (...) od zarzutu podania nieprawdziwych informacji przy określeniu stanu wskazanego prawa w treści aktu notarialnego z dnia 6 lutego 2004 r. o przeniesieniu na rzecz K. G. (2) użytkowania wieczystego działki nr (...) i własności domu jednorodzinnego, wzniesionego na tej nieruchomości, wskazał ponadto, że za przestępstwo z art. 300 § 2 k.c. skazany powołanym wyrokiem został pozwany K. G. (1). Według ustaleń Sądu Okręgowego, księga wieczysta nr (...), z której w dniu 17 maja 2006 r. wydzielona została księga wieczysta nr (...) dla zabudowanej działki nr (...), prowadzona jest dla nieruchomości stanowiącej własność N. Spółdzielni Mieszkaniowej, w dniu 6 października 2003 r., wpisane w niej było ostrzeżenie o toczeniu się egzekucji z wniosku powódki przeciwko K. G. (1), dokonany bez podstawy faktycznej i prawnej wpis został jednak wykreślony w dniu 18 maja 2004 r.

Oceniając znaczenie prawne ustalonych okoliczności, Sąd Okręgowy nie dopatrył się podstaw do uwzględnienia żądania ewentualnego w stosunku do którejkolwiek z osób pozwanych, uznał bowiem, że wobec żadnej z tych osób nie zostały wykazane przesłanki odpowiedzialności deliktowej z art. 415 k.c., nie zostało ponadto udowodnione, aby doszło do bezpodstawnego wzbogacenia pozwanych kosztem powódki w rozumieniu art. 405 k.c. Sąd Okręgowy omówił poszczególne przesłanki przewidziane powołanymi przepisami, odnosząc zaś poczynione uwagi do okoliczności tej sprawy, uznał, że skazanie K. G. (1) za przestępstwo z art. 300 § 2 k.c. wykazało winę pozwanego, w tej sprawie chodziło jednak o szkodę polegającą na uniemożliwieniu powódce przeprowadzenia skutecznej egzekucji przeciwko pozwanemu, który pozostaje dłużnikiem powódki, nie może więc zostać po raz drugi pociągnięty do prawnej odpowiedzialności za niewykonanie obowiązku zapłaty należności, która została zasądzona prawomocnym nakazem zapłaty z dnia 5 listopada 1998 r., zwłaszcza że K. G. (1) nie uczestniczył przy dokonywaniu czynności objętej aktem notarialnym z dnia 7 lutego 2007 r. Sąd Okręgowy nie dopatrył się także podstaw do uwzględnienia żądania pieniężnego wobec K. G. (2), uznał bowiem, że działania polegające na przyjęciu darowizny własnościowego prawa do domu jednorodzinnego rodziców, następnie nabycie od pozwanej spółdzielni jego własności i użytkowania wieczystego działki nr (...) r. oraz sprzedaż tych praw na rzecz A. U., nie stanowiły działań bezprawnych i nie były przyczyną doznania przez powódkę szkody, nie stanowiły ponadto naruszenia zakazu ustanowionego w trybie zabezpieczenia, ani naruszenia wyroku, którym częściowo uwzględniona została skarga pauliańska powódki, w dacie nabycia przez małoletnią wskazanych praw, aktem notarialnym z dnia 6 lutego 2004 r. ograniczone prawo rzeczowe, które wygasło z tej samej dacie, nie przysługiwało bowiem dłużnikowi, lecz małoletniej jego córce, przedmiotem zaś sprzedaży z dnia 7 lutego 2007 r. nie było własnościowe prawo do domu jednorodzinnego przy ul. (...), zakaz zbywania którego został nałożony na pozwaną w trybie zabezpieczenia roszczenia powódki z art. 527 k.c., lecz własność tego budynku i użytkowanie wieczyste działki nr (...), w stosunku do których tego rodzaju zabezpieczenie nie zostało uzyskane przez powódkę, na szkodę której K. G. (2) nie została bezpodstawnie wzbogacona, wskazane ograniczone prawo rzeczowe nabyła bowiem od rodziców, własność domu jednorodzinnego wraz z użytkowaniem wieczystym gruntu uzyskała natomiast od uprawnionej spółdzielni, nie uszczupliła tym samym majątku powódki.

Oddalając powództwo w stosunku do A. G., Sąd Okręgowy nie dopatrył się bezprawności w działaniach pozwanej polegających na darowaniu posiadanego udziału we własnościowym prawie do domu jednorodzinnego przy ul. (...) w N., i wskazał, że w tym zakresie pozew powódki z art. 527 k.c. nie został ostatecznie uwzględniony, podniósł, że darowanie córce udziału przysługującego A. G. nie mogło stanowić przyczyny szkody powódki, nie był to bowiem składnik majątku K. G. (1), nie było więc podstaw do skierowania czynności egzekucyjnych w stosunku do udziału darowanego córce, którą pozwana tylko reprezentowała przy czynności zbycia własności domu i użytkowania wieczystego gruntu z dnia 7 lutego 2007 r., która została dokonana za zgodą sądu rodzinnego, nie była więc bezprawna,

nie było ponadto podstaw do twierdzenia, że uszczuplony został w ten sposób majątek powódki lub że A. G. odniosła z tej czynności bezpodstawną korzyść.

Przeciwko zasadności powództwa skierowanego w stosunku do pozwanej spółdzielni przemawiały, zdaniem Sądu Okręgowego, argumenty związane z jej działaniem w granicach obowiązującego prawa przy dokonaniu czynności z dnia 6 lutego 2004 r., nie zostało bowiem wykazane w tej sprawie, aby przeniesienie na K. G. (2) użytkownika wieczystego działki nr (...) i własności domu przy ul. (...) w N. naruszało przepisy prawa, zajęcie z dnia 18 lutego 2004 r. dotyczyło bowiem wierzytelności K. G. (1) z tytułu wybudowania domu, prawo do którego był już przeniesione na K. G. (2), wskazana działka była ponadto objęta inną księgą wieczystą, wpis jej zajęcia był natomiast wadliwy i został wykreślony jako dokonany bez podstawy faktycznej oraz prawnej, spółdzielnia nie była bowiem dłużnikiem powódki, J. C. został natomiast uwolniony od zarzutu podania nieprawdy w akcie notarialnym z dnia 6 lutego 2004 r. W sytuacji, gdy spółdzielnia nie uczestniczyła w innych czynnościach, na dokonaniu przez pozwanych których zostało oparte dochodzone roszczenie odszkodowawcze, nie uzyskala ponadto korzyści z majątku powódki, nie było podstaw, według Sądu Okręgowego, do uwzględnienia wobec spółdzielni żądania ewentualnego na podstawie art. 415 k.c., ani też zgodnie z art. 405 k.c. O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 102 k.p.c., uznał bowiem, bezskuteczne poszukiwanie przez powódkę zaspokojenia roszczenia w stosunku do pozwanego nie pozwalała na zasądzenie od powódki kosztów procesu poniesionych przez pozwanych.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wniosła powódka. Zaskarżając ten wyrok w całości, powódka zarzuciła Sądowi Okręgowemu naruszenie art. 415 k.c. przez bezpodstawne uznanie, że nie zostały w tej sprawie wykazane przesłanki deliktowej odpowiedzialności pozwanych w stosunku do powódki w sytuacji, gdy podejmując wspólne działania w celu pokrzywdzenia skarżącej, pozwani doprowadzili do niemożliwości zaspokojenia roszczeń powódki wobec K. G. (1) z majątku, który skutecznie został wyprowadzony do majątku córki oraz sprzedany na rzecz osoby trzeciej, sprzeczne z art. 11 k.p.c. oparcie rozstrzygnięcia na wyroku uniewinniającym pozostałych pozwanych, przeoczenie okoliczności współdziałania przez pozwaną A. G. oraz prezesa spółdzielni J. C. przy pozbywaniu się przez K. G. (1) nieruchomości, z której powódka mogła zaspokoić swoje roszczenia, i bezzasadne uwzględnienie na korzyść A. G. okoliczności uzyskania przez pozwaną zgody sądu rodzinnego na jej zbycie w imieniu małoletniej córki aktem notarialnym z dnia 7 lutego 2007 r., jak również pominięcie świadomego wydania przez spółdzielnię zaświadczenia z dnia 20 października 2003 r. oraz ukrycia okoliczności zajęcia praw do domu jednorodzinnego, który należał do dłużnika i jego małżonki. Apelacja powódki została ponadto oparta na zarzucie naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 405 k.c. w stosunku do K. G. (2) i przez przeoczenie, że małoletnia uzyskala korzyść majątkową kosztem innej osoby, której ustalenie nie miało istotnego znaczenia dla oceny powództwa w sytuacji, gdy wartość darowanego małoletniej prawo miała zaspokoić roszczenia powódki w ramach podjętych czynności egzekucyjnych, jak też w wykonaniu wyroku orzekającego częściową bezskuteczność darowizny tego prawa, którego zbycie zostało zakazane pozwanej w trybie zabezpieczenia. W apelacji został podniesiony zarzut naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 45 Konstytucji RP w i art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Obywatela przez pominięcie argumentacji powódki i przedłożonych dowodów, jak również art. 232 i art. 235 Prawa spółdzielczego przez bezpodstawne przyjęcie, że przekształcenie tytułu prawnego do lokalu nie powoduje przeniesienia obowiązków członka na nowe prawo, które powstało w wyniku dokonanego przekształcenie. Kolejny zarzut apelacji dotyczył naruszenia art. 752³ § 2 k.p.c. przez pominięcie tego przepisu i uznanie, że zawarta w nim norma nie stanowi podstawy odpowiedzialności pozwanej spółdzielni w stosunku do powódki, następny dotyczył nierozpoznania przez Sąd Okręgowy istoty sprawy przez pominięcie oceny znaczenia działań pozwanych, wskutek których prawa do spornego domu jednorodzinnego zostało wyprowadzone z ich majątku, przy udziale spółdzielni, od której pochodziły nieprawdziwe zaświadczenia, kolejny odnosił się do sprzecznej z art. 227 i art. 233 § 1 k.p.c. oceny dowodów zebranych w tej sprawie, dokonanie dowolnych ustaleń na ich podstawie i pominięcie faktów świadczących na podejmowanie przez pozwanych działań zmierzających do uniemożliwienia przeprowadzenia skutecznej egzekucji należności zasądzonych prawomocnym nakazem zapłaty wraz z odsetkami i kosztami. Ostatni zarzut apelacji dotyczył naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 212 w zw. art. 232 k.p.c. przez zaniechanie przeprowadzenia dowodu z przesłuchania stron. Na podstawie opisanych zarzutów powódka wnosiła w apelacji o zmianę zaskarżonego wyroku przez uwzględnienie żądania ewentualnego w całości i obciążenie pozwanych

kosztami procesu, ewentualnie o jego uchylenie oraz przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego jej rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

Podczas rozprawy apelacyjnej pozwani wnosili o oddalenie apelacji oraz obciążenie powódki poniesionymi kosztami postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie. Ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego były prawidłowe, objęte nimi zostały okoliczności mające prawne znaczenie dla wyniku sprawy, zasadnie pominięte zostały pozostałe fakty, które zostały podane na uzasadnienie żądania ewentualnego, w tym okoliczności z lat wcześniejszych niż darowizna z dnia 27 października 2003 r., nie miały one w tej sprawie bowiem istotnego znaczenia, wszystkie ustalenia, na których oparte zostało rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego, zostały dokonane na podstawie tych dokumentów, które zostały przedstawione przez strony, wykazane zostały w ten sposób istotne okoliczności, ich udowodnienie nie wymagało przeprowadzenia w tej sprawie dowodu z przesłuchania stron, zarzut naruszenia art. 212 w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. nie został więc zasadnie podniesiony, pierwszy w powołanych przepisów nie dotyczy zresztą wskazanej czynności dowodowej, lecz wyłącznie wysłuchania informacyjnego, które w tej sprawie nie było potrzebne, nie mogło ponadto zostać uznane za czynność dowodową, zaś odmienne stanowisko strony skarżącej nie zasługiwało na uwzględnienie. W sytuacji, gdy Sąd Okręgowy w pełni prawidłowo wyselekcjonował okoliczności istotne dla oceny zasadności powództwa, każdą z nich ustalił ponadto na podstawie właściwych dokumentów urzędowych i aktów notarialnych, których moc dowodowa nie była podważana przez powódkę, Sąd Apelacyjny nie dopatrył się także naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 227 oraz art. 233 § 1 k.p.c. przy ustalaniu podstawy faktycznej wyroku objętego apelacją, jak też przy ocenie zebranych dowodów, w apelacji podniesione bowiem zostały przede wszystkim zarzuty związane z oceną faktów niespornych i zastosowaniem wskazanych w niej przepisów prawa materialnego przy ocenie okoliczności podniesionych na uzasadnienie żądania ewentualnego. Tym bardziej nie było postaw do uwzględnienia zarzutu naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 45 Konstytucji w zw. z art. 6 powołanej konwencji, argumentacja powódki została bowiem rozpatrzona przez Sąd Okręgowy, skarżąca nie została więc pozbawiona prawa do rzetelnego rozpatrzenia tej sprawy w postępowaniu prowadzonym przez niezawisły sąd, niepodzielenie racji powódki, zwłaszcza w zakresie dotyczącym prawnej oceny okoliczności tej sprawy, w konsekwencji także oddalenie powództwa, nie wykazuje w każdym razie naruszenia przez Sąd Okręgowy powołanych przepisów w sytuacji, gdy wszystkie argumenty strony poszukujące ochrony sądowej w tej sprawie zostały rozważone oraz obszernie omówione w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku po przeprowadzeniu czynności dowodowych, w ramach których nie były nawet oddalane istotne wnioski strony powodowej, nie były tym bardziej dopuszczalne dowody z urzędu na korzyść pozwanych, Sąd Okręgowy wywiązał się natomiast w obowiązku oceniania tych wszystkich okoliczności, które miały znaczenie przy ocenie przesłanek z art. 415 i art. 405 k.c., nie znalazł natomiast podstaw do uwzględnienia powództwa na podstawie żadnego z tych przepisów. Wszystkie ustalenia Sądu Okręgowego zostały więc uznane przez Sąd Apelacyjny za własne, zaakceptowana została też ocena dowodów zebranych w tej sprawie, a przede wszystkim argumentacja prawna podana w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Odnosząc się natomiast do zarzutów apelacji, za uzasadnione Sąd Apelacyjny uznał pogłębienie analizy prawnej okoliczności tej sprawy w odniesieniu do wszystkich pozwanych, w tym w stosunku do K. G. (2), zwłaszcza w zakresie dotyczącym oparcia powództwa na art. 405 k.c. oraz związku zarzutu bezpodstawnego wzbogacenia małoletniej córki pozwanych z wynikiem sprawy wywołanej wniesieniem przez powódkę skargi pauliańskiej oraz uzyskaniem w innej zabezpieczeniu.

Oddalenie powództwa w stosunku do K. i A. G. zostało trafnie umotywowane przez Sąd Okręgowy negatywną dla powódki analizą przesłanek z art. 415 oraz z art. 405 k.c., wymaga jednak uzupełnienia. Zasadnie w szczególności Sąd Okręgowy osobno omawiał fakty, które ustalił na podstawie dokumentów, w odniesieniu do poszczególnych osób działających w tej sprawie po stronie pozwanej, oddzielnej oceny wymagała w szczególności analiza zastosowania powołanych przepisów w stosunku do obojga rodziców K. G. (2), wielokrotne odwoływanie się bowiem przez skarżącą do wspólnego podejmowania przez tych pozwanych działań, których celem było uniknięcie przeprowadzenia na korzyść powódki egzekucji z prawa do domu jednorodzinnego położonego przy ul. (...) w N., nie było wystarczające do pociągnięcia rodziców obdarowanej do odpowiedzialności za szkodę, na doznanie której powódka powoływał się w

tej sprawie, nie może bowiem ulegać wątpliwości, że ocena samego zamiaru i skuteczności realizacji założonego celu, oderwana od podjętych konkretnie działań, nie może dawać samodzielnej podstawy do pociągnięcia dłużnika i jego małżonki do prawnej odpowiedzialności za bezskuteczność egzekucji zasadnych roszczeń wierzyciela z uszczuplonego majątku dłużnika. Działania A. G., niezależnie od ich rzeczywistego celu, były tymczasem zgodne z prawem, nie mogły stanowić tym samym podstawy odpowiedzialności tej pozwanej wobec powódki, A. G. nie była bowiem jej dłużnikiem, w stosunku do niej nie zostało także uwzględnione powództwo o uznanie bezskuteczności darowizny dokonanej w dniu 27 października 2003 r., zawierając natomiast w imieniu małoletniej córki umowę sprzedaży z dnia 7 lutego 2007 r., pozwana dysponowała wymaganą zgodą sądu rodzinnego, zbywane użytkowanie wieczyste działki nr (...) wraz z prawem własności domu jednorodzinnego nie było ponadto zajęte przez organ egzekwujący należność powódki, postanowieniem z dnia 28 października 2004 r. egzekucja prowadzona na wniosek skarżącej przez komornika przy Sądzie Rejonowym w Pruszkowie została bowiem prawomocnie umorzona. Nie ulega ponadto kwestii, jak zasadnie wskazał Sąd Okręgowy, że A. G. nie odniosła żadnej korzyści do swojego majątku w wyniku podjęcia wskazanych czynności. Wobec wymienionej pozwanej nie było podstaw do uwzględnienia powództwa na podstawie art. 415 k.c., ani też zgodnie z ar. 405 k.c., odmienne stanowisko powódki nie zasługiwało natomiast na uwzględnienie.

Powołanych przepisów Sąd Okręgowy nie naruszył ponadto, oddalając powództwo w stosunku do K. G. (1), zasadnie przyjął bowiem, że niezależnie od pociągnięcia pozwanego do odpowiedzialności karnej z art. 300 § 2 k.c., wyrokiem Sądu Rejonowego w Pruszkowie z dnia 11 marca 2011, który został utrzymany w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 22 października 2011 r., doprowadzenie do bezskuteczności egzekucji należności powódki nie uzasadniało podwojenia zakresu zobowiązania pozwanego wobec skarżącej, pozwany nie został bowiem w ten sposób zwolniony z obowiązków w stosunku do powódki, która w dalszym ciągu dysponuje wobec pozwanego tytułem wykonawczym, za realizację którego K. G. (1) odpowiada także przyszłym majątkiem, stosownie do art. 803 k.p.c.

Ogólnie, czyli w odniesieniu do wszystkich pozwanych, należy wskazać też na rodzaj szkody, której naprawienia powódka dochodziła w tej sprawie, nie polegała ona bowiem na uszczupleniu majątku powódki, jego skład stanowiła, i nadal wchodzi do tego majątku, niezaspokojona wierzytelność w stosunku do K. G. (1), co do której został wydany prawomocny nakaz zapłaty z dnia 5 listopada 1998 r., lecz na uniemożliwieniu przez pozwanych wejścia do tego majątku środków pieniężnych stanowiących zaspokojenie zobowiązania pozwanego K. G. (1). Niezależnie od bezskuteczności egzekucji prowadzonej na wniosek skarżącej przez komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Pruszkowie pod sygn. I KM 297/00, w księgowym znaczeniu majątek powódki nie uległ zmniejszeniu, w jego skład nadal wchodzi bowiem wierzytelność objęta powołanym nakazem zapłaty wraz z odsetkami. Szkada doznana przez powódkę mogła więc polegać tylko na zmniejszeniu się rynkowej wartości tej wierzytelności z powodu bezskutecznego podjęcia przez powódkę próby jej wyegzekwowania przy pomocy organu przymusu egzekucyjnego, nie został natomiast w tej sprawie wykazany właściwym dowodem, wymagającym wiedzy fachowej, aby wierzytelność powódki wobec K. G. (1) nie zachowała żadnej wartości rynkowej, czyli by nie mogła zostać zbyta nawet poniżej jej wartości nominalnej.

Za bezpodstawne Sąd Apelacyjny uznał zarzuty naruszenia art. 415 i art. 405 k.c. przez oddalenie przez Sąd Okręgowy powództwa wobec pozwanej spółdzielni. Odwołanie się przez powódkę do deliktowej podstawy powództwa w stosunku do spółdzielni nie było uzasadnione, nie zostało bowiem wykazane, aby podjęte przez nią działania miały charakter bezprawny, niezależnie od tego, że były pomocne do realizacji zamiarów pozostałych pozwanych. Odwoływanie się przez powódkę do udzielenia przez spółdzielnię nieprawdziwych informacji w zaświadczeniu z dnia 20 października 2003 r. o tyle nie ma znaczenia dla tej sprawy, że z pozostałego materiału jednoznacznie wynika, że w podanej dacie własnościowe prawo do domu jednorodzinnego, które wówczas przysługiwało wspólnie A. i K. G. (1), nie zostało skutecznie zajęte przez komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Pruszkowie, z zawiadomienia znajdującego się na karcie 309 akt jednoznacznie bowiem wynika, że stosowny wpis ujawniony w księdze wieczystej został dokonany bez podstawy prawnej i faktycznej, wykreślony został wprawdzie w dniu 18 maja 2004 r., jednakże z mocą wsteczną od daty złożenia wniosku z dnia 7 maja 2003 r. (tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2008 r., I CSK 3/08), zwłaszcza że z twierdzeń stron oraz dowodów zebranych w sprawie wynika, że nakazowi zapłaty z dnia 5 listopada 1998 r. nie została nadana na rzecz powódki klauzulę wykonalności przeciwko A. G., tytuł wydany

przeciwko dłużnikowi nie mógł zaś w tym czasie stanowić podstawy do zajęcia prawa do nieruchomości należącej także do małżonka dłużnika (tak zwłaszcza Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 20 września 1996 r., III CZP 60/96). Nie doszło więc do prawidłowego zajęcia własnościowego prawa do domu jednorodzinnego przy ul. (...) w N. ani w dacie wystawienia przez spółdzielnię pisma z dnia 20 października 2003 r., ani też w dacie darowania przez pozwanych tego prawa na rzecz małoletniej córki, odmienny pogląd skarżącej nie zasługiwał natomiast na uwzględnienie. Przenosząc na rzecz K. G. (2) użytkowanie wieczyste działki nr (...) wraz w własnością wzniesionego na niej budynku, w wykonaniu uchwał dotyczących dokonania tego rodzaju przekształceń na rzecz zainteresowanych członków, pozwana spółdzielnia działała więc prawidłowo, nie mogła w szczególności podejmować działań naruszających zabezpieczenie uzyskane przez powódkę w sprawie o uznanie bezskuteczności darowizny na rzecz K. G. (2), zostało ono bowiem udzielone postanowieniem Sądu Okręgowego z dnia 17 czerwca 2005 r., czyli orzeczeniem wydanym ponad rok po przeniesieniu na rzecz małoletniej pozwanej użytkowania wieczystego tej działki i własności domu jednorodzinnego. Nie było więc podstaw do uznania, że pozwana spółdzielnia dopuściła się deliktu na szkodę powódki, oraz by art. 752³ § 2 k.p.c. stanowił podstawą prawną uzasadniającą uwzględnienie żądania ewentualnego wobec spółdzielni, czyli by został naruszony przez Sąd Okręgowy. Nie ulegało ponadto kwestii, jak zasadnie uznał Sąd Okręgowy, że spółdzielnia nie została bezpodstawnie wzbogacona, jej majątek ulegał bowiem uszczupleniu o wartość praw, które aktem notarialnym z dnia 6 lutego 2004 r. nabyła K. G. (2), zwłaszcza że pozwana spółdzielnia nie uczestniczyła przy dokonaniu pozostałych czynności, z zawarcia których powódka wywodziła żądanie ewentualne. Uwzględniając ponadto okoliczność uniewinnienia J. C. od zarzutów karnych, Sąd Okręgowy dokonał takiego ustalenia na podstawie wyroku wydanego przez Sąd Rejonowy w Pruszkowie, nie odwołał się natomiast do art. 11 k.p.c., nie naruszył tym samym normy zawartej w tym przepisie, zaś odmiennie stanowisko skarżącej nie zasługiwało na uwzględnienie.

Pogłębionego uzupełnienia wymaga natomiast oddalenie powództwa w stosunku do K. G. (2) przez Sąd Okręgowy, w tym bowiem zakresie uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie jest wystarczające, nie wyjaśnia bowiem zwłaszcza przyczyn niezastosowania art. 405 k.c. na korzyść powódki na tle okoliczności, z których jednoznacznie wynika, że małoletnia pozwana odniosła korzyść, majątek K. G. (2) został bowiem powiększony początkowo o własnościowe prawo do domu jednorodzinnego, które do 27 października 2003 r. należało do rodziców, następnie natomiast o użytkowanie wieczyste działki nr (...) i własność wskazanego domu. Nie ulega ponadto kwestii, że dokonanie czynności przeniesienia i ustanowienia tych praw na rzecz córki dłużnika i jego małżonki nie pozwoliło powódce na skuteczne przeprowadzenie egzekucji z tej nieruchomości w zakresie praw, które przysługiwały uprzednio dłużnikowi. W ocenie Sądu Apelacyjnego, wzbogacenie K. G. (2) nie było bezprawne, nie uzasadniało tym samym uwzględnienia powództwa na podstawie art. 405 k.c., mimo uzyskania przez powódkę wyroku stwierdzającego bezskuteczność wskazanej darowizny w stosunku do udziału przysługującego dłużnikowi, został on skutecznie darowany na rzecz małoletniej, która następnie zbyła na rzecz A. U. prawa nabyte w dniu 6 lutego 2004 r. od pozwanej spółdzielni, czyli na podstawie czynności, która była głównym ogniwem w ciągu zdarzeń zwieńczonych umorzeniem egzekucji przeciwko K. G. (1) z powodu jej bezskuteczności. Zbywając nabyte prawa, aktem notarialnym z dnia 7 lutego 2007 r., reprezentowana przez matkę, małoletnia nie mogła naruszyć zakazu, który postanowieniem z dnia 17 czerwca 2005 r. powódka uzyskała w trybie zabezpieczenia roszczenia z art. 527 k.c., w dacie jego wydania wskazane w nim ograniczone prawo rzeczowe nie istniało, nieznanomość tej okoliczności przez Sąd Okręgowy spowodował zaś, że już w dacie udzielenia zabezpieczenia, straciło ono znaczenie prawne, także przewidziane art. 930 k.p.c. i musiałoby prowadzić do umorzenia egzekucji ze wskazanego prawa, gdyby zostało ono uprzednio zajęte (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 20 marca 1998 r., IA Ca 804/97), jednakże, jak zaznaczono, takie zajęcie nie zostało w tej sprawie dokonane skutecznie, zwłaszcza że bezpodstawnny wpis tego zajęcia został wykreślony, zanim powódka uzyskała wskazane zabezpieczenie. Gdyby nie doszło na tle okoliczności tej sprawy do skutecznego dokonania czynności, które były przedmiotem aktu notarialnego z dnia 6 lutego 2004 r., zbycie przez K. G. (2) na rzecz osoby trzeciej prawa nabytego na podstawie umowy darowizny z dnia 27 października 2003 r., której bezskuteczność, w zakresie udziału przysługującego ojcu, została prawomocnie stwierdzona wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 13 lutego 2008 r., nie mogłoby stanowić przeszkody do skierowania przez powódkę czynności egzekucyjnych nawet w stosunku do jego dalszego nabywcy, także przeciwko któremu mogłoby zostać wniesione żądanie z art. 527 k.c., zgodnie z art. 531 § 2 k.c., powódka musiałaby jednak w takiej sprawie wykazać, że pozwana A. U. wiedziała o

okolicznościach uzasadniających uznanie umowy darowizny z dnia 27 października 2003 r. za bezskuteczną we wskazanym zakresie, nie mogąc wykazać takiego twierdzenia, byłaby natomiast uprawniona do skierowania wobec obdarowanej roszczenia majątkowego z art. 405 k.c., ewentualnie opartego na art. 415 k.c., skutek uwzględnienia żądania ze skargi pauliańskiej polega bowiem na tym, że cena uzyskana ze sprzedaży prawa stanowiącego przedmiot bezskutecznej czynności prawnej, w szczególności dokonanej w ramach egzekucji, którą obdarowana by musiała znosić na korzyść wierzyciela niewypłacalnego darczyńcy, w zwykłym toku zdarzeń stanowiących konsekwencję uwzględnienia powództwa z art. 527 k.c. powinna przypaść na rzecz wierzyciela w ramach podziału kwoty uzyskanej z takiej egzekucji, po odliczeniu jej kosztów, także należnych komornikowi. Gdyby więc przedmiotem umowy zawartej przez K. G. (2) z A. U. było spółdzielcze własnościowe prawo do domu jednorodzinnego przy ul. (...) w N., niezależnie od uzyskanego zabezpieczenia, po uzyskaniu korzystnego wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 13 lutego 2008 r., w zakresie udziału, który uprzednio należał do pozwanego K. G. (1), na podstawie art. 405 k.c. powódka mogłaby dochodzić świadczenia nienależnie uzyskanego przez obdarowaną, ewentualnie mogłaby podjąć próbę wykazania, że zbycie tego prawa, zwłaszcza z naruszeniem zakazu sądowego, stanowiło czyn niedozwolony, który był przyczyną szkody doznanej przez powódkę, stanowisko takie przyjął bowiem Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 lutego 2005 r., II CK 412.04, oraz w uchwale z dnia 24 lutego 2011 r., III CZP 132/10. Z trafnie ustalonych przez Sąd Okręgowy okoliczności wynika jednak w sposób niewątpliwy, że przedmiotem aktu notarialnego z dnia 7 lutego 2007 r. nie było własnościowe prawo do wskazanego domu jednorodzinnego, lecz użytkowanie wieczyste działki nr (...), jak również własność wzniesionego na niej budynku mieszkalnego, takie prawa zostały bowiem skutecznie ustanowione na rzecz K. G. (2) aktem notarialnym z dnia 6 lutego 2004 r. W sytuacji, gdy przedmiot umowy z dnia 7 lutego 2007 r. zasadniczo odbiegał od przedmiotu czynności, której częściowa bezskuteczność została potwierdzona przez Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 13 lutego 2008 r., przed którym nie została przez strony ujawniona okoliczność wygaśnięcia własnościowego prawa do wskazanego domu jednorodzinnego albo nie zostało dostrzeżone jej prawne znaczenie, nie można było uznać, aby skutek wydania tego wyroku mógł zostać rozciągnięty także na umowę z dnia 7 lutego 2007 r. rozumianą jako zdarzenie stanowiące podstawę domagania się przez powódkę zasądzenia od pozwanej K. G. (2) części ceny uzyskanej ze sprzedaży praw stanowiących jej przedmiot tytułem bezpodstawnego wzbogacenia, czyli na podstawie art. 405 k.c., ewentualnie z tytułu naprawienia szkody, tj. zgodnie z art. 415 k.c., nie może bowiem ulegać kwestii, że powołane w apelacji art. 232 i art. 235 Prawa spółdzielczego nie mogą bowiem stanowić podstawy rozszerzenia skuteczności wyroku uwzględniającego powództwo wywołane skargą pauliańską na innego rodzaju rzeczowe prawo podmiotowe, nie stanowiące przedmiotu bezskutecznej czynności. Zarzut naruszenia przez Sąd Okręgowy powołanych przepisów nie był więc zasadny i nie pozwalał na uwzględnienie apelacji powódki. Różnica pomiędzy ograniczonym prawem rzeczowym, w szczególności własnościowym prawem do lokalu albo domu jednorodzinnego w spółdzielni mieszkaniowej, a prawem własności budynku i użytkowania wieczystego gruntu, na którym został on wzniesiony, w zakresie treści tych praw rzeczowych oraz ich wartości, jest oczywista, nie wymaga więc dokładniejszego wyjaśniania. Wskazać natomiast należy, że wygaśnięcie prawa darowanego przez rodziców na rzecz pozwanej K. G. (2), które było następstwem przeniesienia przez spółdzielnię na rzecz małoletniej prawa własności do wskazanego domu jednorodzinnego oraz użytkowania wieczystego działki nr (...), uniemożliwiało przyjęcie, że umową z dnia 7 lutego 2007 r. K. G. (2) zbyła na rzecz A. U. prawo, którego dotyczył wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 13 lutego 2008 r. w znaczeniu przyjętym w art. 531 § 2 k.c., powódka nie wystąpiła natomiast z powództwem o uznanie wskazanej czynności za bezskuteczną w zakresie, który mógłby uzasadniać zaspokojenia roszczenia wobec K. G. (1) z majątku A. U., skarżąca nie może więc zasadnie powoływać się w tej sprawie na okoliczność niemożliwości uzyskania odpowiedniej części ceny ze sprzedaży przez K. G. (2) praw rzeczowych stanowiących przedmiot wskazanej umowy. Okoliczność jej zawarcia nie może więc uzasadniać żądania ewentualnego, które powódka skierowała w tej sprawie także przeciwko K. G. (2), prawa rzeczowe, które były przedmiotem umowy sprzedaży z dnia 7 lutego 2007 r., nie powstały bowiem z przekształcenia własnościowego prawa do spornego domu jednorodzinnego, przed dokonaniem czynności objętych aktem notarialnym z dnia 6 lutego 2004 r., podmiotem tych praw była bowiem spółdzielnia, która przeniosła posiadane uprawnienia na K. G. (2), w efekcie czego wygasło ograniczone prawo rzeczowe, które małoletnia nabyła od rodziców, darowizną z dnia 27 października 2003 r. Powództwo zostało więc zasadnie oddalone przez Sąd Okręgowy w stosunku do wszystkich pozwanych.

Dodatkowo należy podnieść, że przeciwko zasadności apelacji powódki przemawiało także niewykazanie przez skarżącą wysokości odszkodowania z art. 415 k.c. albo rzekomo nienależnego świadczenia uzyskanego przez pozwaną K. G. (2) wskutek zawarcia umowy z dnia 7 lutego 2007 r., nie zostało bowiem udowodnione, jaka część ceny uzyskanej ze zbycia praw stanowiących jej przedmiot przypadłaby powódce w ramach podziału kwoty uzyskanej w toku egzekucyjnej ich sprzedaży w postępowaniu egzekucyjnym, które by mogło zostać wszczęte, gdyby powódka uzyskała prawomocny wyrok stwierdzający częściową choćby bezskuteczność tej czynności wobec skarżącej. W sytuacji, gdy z stwierdzeń stron i dowodów zebranych przed Sąd Okręgowy nie ulegało kwestii, że skarżąca nie była jedynym wierzycielem dysponującym tytułem wykonawczym przeciwko K. G. (1), nie mogło także ulegać wątpliwości, że zakres szkody wyrządzonej powódce przez dokonanie przez pozwanych darowizny na rzecz małoletniej córki i sprzedaż uprawnień nabytych przez K. G. (2) od pozwanej spółdzielni na podstawie umowy z dnia 6 lutego 2004 r. ograniczał się do kwoty, którą powódka mogłaby istotnie uzyskać w ramach egzekucji własnej należności z przedmiotu tych czynności, przy uwzględnieniu należności pozostałych wierzycieli K. G. (1), kolejności i zakresu ich zaspokojenia, wynikających z przepisów określających zasady podziału kwoty uzyskanej z egzekucji, zwłaszcza z art. 1025 k.p.c. Nie zostało w tej sprawie w każdym razie wykazane, aby powódka mogła liczyć na zaspokojenie całej należności objętej nakazem zapłaty z dnia 5 listopada 1998 r., zwłaszcza że zasądzone nim odsetki znacznie przeniosły należność główną, stanowiąc bowiem główny składnik odszkodowania objętego żądaniem, które z podanych powodów zasadnie zostało oddalone przez Sąd Okręgowy.

Uwzględniając okoliczność skutecznego doprowadzenia przez pozwanych do niemożności zaspokojenia przez powódkę swoich wierzytelności z majątku przekazanego małoletniej córce dłużnika przez czynności dokonane przy udziale jej matki i przy wykorzystaniu legalnych działań pozwanej spółdzielni, także Sąd Apelacyjny doszukał się podstaw do zastosowania na korzyść powódki art. 102 k.p.c. przez nieobciążanie skarżącej kosztami procesu, poniesionymi przez pozwanych w postępowaniu apelacyjnym.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie powołanych przepisów i art. 385 k.p.c., Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji.